

Pressi- ja teabeosakond

Euroopa Liidu Kohus
PRESSITEADE nr 29/22
Luxembourg, 22. veebruar 2022

Kohtuotsus (kohtuasi C-160/20)
Stichting Rookpreventie Jeugd jt

Filtriga sigaretid: ISO koostatud meetod eralduva tõrva, nikotiini ja süsinikmonooksiidi koguste mõõtmiseks, millele viitab liidu õigus, on kehtiv ja sellele saab tugineda sigaretitootjate vastu

Kuna aga seda meetodit ei ole Euroopa Liidu Teatajas avaldatud, ei saa sellele üldiselt tugineda selliste eraõiguslike isikute vastu nagu tarbijakaitseorganisatsioonid

Stichting Rookpreventie Jeugd (noorte seas suitsetamise ennetamise sihtasutus, Madalmaad) ja 14 teist üksust (edaspidi „kaebajad“) esitasid 2018. aasta juulis ja augustis Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteitile (Madalmaade toidu- ja tarbekaupade ohutuse amet) taotluse ettekirjutuse tegemiseks. Kaebajad palusid sellel ametil tagada, et Madalmaade tarbijatele pakutavad filtriga sigaretid vastaksid ettenähtud viisil kasutamise korral direktiivis 2014/40¹ ette nähtud eralduva tõrva, nikotiini ja süsinikmonooksiidi maksimaalsetele kogustele, ja teha tubakatoodete tootjatele, importijatele ja turustajatele ettekirjutus kõrvaldada turult filtriga sigaretid, mis ei vasta osutatud eralduvate ainete maksimaalsetele kogustele.

Selle taotluse rahuldamata jätmise otsuse peale esitasid kaebajad vaide riigisekretärile. Vaide rahuldamata jätmise järel esitasid kaebajad kaebuse Rechtbank Rotterdamile (Rotterdami esimese astme kohus, Madalmaad). Nad väitsid, et direktiivi 2014/40 artikli 4 lõige 1² ei kohusta kasutama konkreetset eralduvate ainete koguste mõõtmise meetodit ja et muu hulgas nähtub erinevatest uuringutest, et ettenähtud viisil kasutatavast filtriga sigaretist eralduva tõrva, nikotiini ja süsinikmonooksiidi täpsete koguste kindlaks tegemiseks tuleks kasutada teist mõõtmismeetodit (nn Canadian intense'i meetodit).

Rotterdami esimese astme kohus esitas Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse, mis puudutas eelkõige direktiivi 2014/40 artikli 4 lõike 1 kehtivust läbipaistvuse põhimõtte³, paljude liidu õigusnormide⁴ ja Maailma Terviseorganisatsiooni tubaka tarbimise leviku vähendamise raamkonventsiooni⁵ seisukohast.

Euroopa Kohtu suurkoda kinnitas oma otsuses selle sätte kehtivust, leides, et see on kooskõlas eelotsusetaotluses osutatud liidu õiguse ja rahvusvahelise õiguse põhimõtete ja sätetega⁶.

Euroopa Kohtu hinnang

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta direktiiv 2014/40/EL tubaka- ja seonduvate toodete tootmist, esitlemist ja müüki käsitlevate liikmesriikide õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2001/37/EÜ (ELT 2014, L 127, lk 1). Selle direktiivi artikli 3 lõikes 1 on ette nähtud liikmesriikides turule viidud või toodetud sigarettidest eralduva tõrva, nikotiini ja süsinikmonooksiidi maksimaalsed kogused (edaspidi „direktiiviga 2014/40 määratud eralduvate ainete maksimaalsed kogused“).

² Direktiivi 2014/40 artikli 4 lõikes 1 on ette nähtud, et „[s]igarettide tõrva, nikotiini ja süsinikmonooksiidi eraldumise mõõtmiseks kasutatakse tõrva puhul ISO standardit 4387, nikotiini puhul ISO standardit 10315 ja süsinikmonooksiidi puhul ISO standardit 8454. Tõrva, nikotiini ja süsinikmonooksiidi eraldumise mõõtmise täpsus on määratud kindlaks ISO standardi 8243 kohaselt“.

³ Ette nähtud ELL artikli 1 teises lõigus ja artikli 10 lõikes 3, ELTL artikli 15 lõikes 1 ja artikli 298 lõikes 1 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklis 42.

⁴ ELTL artikli 114 lõige 3 ja artikli 297 lõige 1, nõukogu 7. märtsi 2013. aasta määrus (EL) nr 216/2013 Euroopa Liidu Teataja elektroonilise avaldamise kohta (ELT 2013, L 69, lk 1) ning harta artiklid 24 ja 35.

⁵ Maailma Terviseorganisatsiooni tubaka tarbimise leviku vähendamise raamkonventsioon (edaspidi „WHO raamkonventsioon“), mis sõlmiti 21. mail 2003 Genfis ja millega on ühinenud Euroopa Liit ja selle liikmesriigid.

⁶ Eelkõige WHO raamkonventsiooni artikli 5 lõige 3.

Esimesena otsustas Euroopa Kohus, et direktiivi 2014/40 artikli 4 lõike 1 kohaselt tuleb liikmesriikides turuleviidavatest või toodetavatest sigarettidest eralduvate ainete maksimaalseid koguseid, mis on määratud selle direktiivis, mõõta vastavalt ISO standarditest tulenevatele mõõtmismeetoditele, millele on viidatud nimetatud sättes. See säte viitab nimelt imperatiivselt nendele ISO standarditele ega maini ühtegi muud mõõtmismeetodit.

Teisena analüüsis Euroopa Kohus kõigepealt direktiivi 2014/40 artikli 4 lõike 1 kehtivust läbipaistvuse põhimõtte seisukohast. Ta märkis selle kohta, et kuigi see säte viitab tõepoolest ISO standarditele, mida ei ole *Euroopa Liidu Teatajas* avaldatud, ei sea see siiski mingeid piiranguid nende standarditega tutvumisele, sealhulgas ei ole selles seatud tingimuseks dokumentidega tutvumise taotluse esitamist üldsuse juurdepääsu Euroopa institutsioonide dokumentidele reguleerivate normide alusel⁷. Järgmiseks märkis Euroopa Kohus direktiivi 2014/40 artikli 4 lõike 1 kehtivuse kohta määruse nr 216/2013⁸ seisukohast, et kohtupraktika kohaselt ei saa liidu õigusakti sisulist õiguspärasust analüüsida selle määruse alusel. Viimaks leidis Euroopa Kohus direktiivi 2014/40 artikli 4 lõike 1 kehtivuse kohta, hinnatuna lähtuvalt ELTL artikli 297 lõikest 1⁹ koostoimes õiguskindluse põhimõttega, et võttes arvesse ulatuslikku kaalutusõigust, mis on liidu seadusandjal talle antud pädevuse teostamisel, kui tema tegevus eeldab poliitiliste, majanduslike ja sotsiaalsete valikute tegemist ning kui ta peab andma keerulisi arvamusi ja hinnanguid, on seadusandjal lubatud viidata oma vastuvõetavates õigusaktides tehnilistele standarditele, mille on koostanud standardiorganisatsioon, nagu Rahvusvaheline Standardiorganisatsioon (ISO).

Euroopa Kohus täpsustas siiski, et õiguskindluse põhimõtte nõuab, et viide nendele normidele oleks selge, täpne ja ettenähtavate tagajärgedega, et huvitatud isikud saaksid liidu õiguskorraga reguleeritavates olukordades ja õigussuhetes nendest juhinduda. Kõnealusel juhul leidis Euroopa Kohus, et kuna direktiivi 2014/40 artikli 4 lõikes 1 sisalduv viide ISO standarditele on selle nõudega kooskõlas ja kuna see direktiiv on avaldatud *Euroopa Liidu Teatajas*, ei sea ainuüksi asjaolu, et selle direktiivi artikli 4 lõige 1 viitab ISO standarditele, mida praegu ei ole avaldatud, kahtluse alla selle sätte kehtivust.

Seoses võimalusega tugineda ISO standarditele eraõiguslike isikute vastu tuletas Euroopa Kohus siiski meelde, et õiguskindluse põhimõtte kohaselt saab normidele, mis on liidu õigusaktiga siduvaks muudetud, eraõiguslike isikute vastu üldiselt tugineda üksnes siis, kui need normid ise on *Euroopa Liidu Teatajas* avaldatud. Seega, kuna direktiivi 2014/40 artikli 4 lõikes 1 viidatud standardeid ei ole *Euroopa Liidu Teatajas* avaldatud, ei ole eraõiguslikel isikutel võimalik teada, milliste meetodite kohaselt selles direktiivis määratud sigarettidest eralduvate ainete koguseid mõõdetakse. Seevastu, seoses võimalusega tugineda ISO standarditele ettevõtjate vastu toonitas Euroopa Kohus, et kui neil ettevõtjatel on olnud riikide standardiorganisatsioonide kaudu võimalik tutvuda direktiivi 2014/40 artikli 4 lõikes 1 viidatud standardite ametliku ja autentse versiooniga, võib neile standarditele nende isikute vastu tugineda.

Kolmandana märkis Euroopa Kohus seoses direktiivi 2014/40 artikli 4 lõike 1 kehtivusega WHO raamkonventsiooni artikli 5 lõike 3¹⁰ seisukohast, et see säte ei keela mitte igasugust tubakatööstuse osalemist tubakatoodete tarbimise piiramist käsitlevate eeskirjade kehtestamisel ja rakendamisel, vaid selle eesmärk on üksnes takistada, et tubakatööstuse huvid ei mõjutaks konventsiooniosaliste poliitikat tubakatoodete tarbimise piiramisel. Seega ei saa direktiivi 2014/40 artikli 4 lõike 1 kehtivust kahtluse alla seada ainuüksi asjaolu, et tubakatööstus osales vaidlusaluste standardite väljatöötamisel ISOs.

Neljandana rõhutas Euroopa Kohus seoses direktiivi 2014/40 artikli 4 lõike 1 kehtivusega inimeste tervise kõrgetasemelise kaitse¹¹ ning harta artiklite 24 ja 35¹² seisukohast, et väljakujunenud

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2001. aasta määrus (EÜ) nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele (EÜT 2001, L 145, lk 43; ELT eriväljaanne 01/03, lk 331).

⁸ Määruses (EL) nr 216/2013 on muu hulgas ette nähtud liidu õigusaktide *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise reeglid.

⁹ Selles sättes on ette nähtud, et „[s]eadusandlikud aktid avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*. Need jõustuvad neis kindlaks määratud kuupäeval või selle puudumisel kahekümndal päeval pärast avaldamist“.

¹⁰ See säte näeb ette, et tubaka tarbimise vähendamisel ning oma rahvatervisepoliitika kehtestamisel ja rakendamisel kaitsevad konventsiooniosalised oma poliitikat tubakatööstuse ärihuvide eest riigi seaduse järgi.

¹¹ Ette nähtud eelkõige ELTL artikli 114 lõikes 3.

kohtupraktika kohaselt ei saa direktiivi 2014/40 selle sätte kehtivust hinnata eelotsusetaotluse esitanud kohtu poolt eelotsusetaotluses mainitud uuringute alusel. Need uuringud on nimelt hilisemad kui selle direktiivi vastuvõtmise kuupäev, 3. aprill 2014.

Viiendana ja viimaseks täpsustas Euroopa Kohus, millised tunnused peavad olema direktiiviga 2014/40 määratud sigarettidest eralduvate ainete maksimaalsete koguste mõõtmise meetodil juhul, kui direktiivi artikli 4 lõikes 1 ISO standarditele tehtud viitele ei saa tugineda eraõiguslike isikute vastu. Ta leidis, et see meetod peab olema teaduse ja tehnika arengut või rahvusvaheliselt kokkulepitud standardeid arvestades sobiv selleks, et mõõta nende ainete koguseid, mis eralduvad, kui sigaretti kasutatakse selleks ettenähtud viisil, ja see meetod peab aluseks võtma inimeste ja eelkõige noorte tervise kõrgetasemelise kaitse. Selle meetodi abil saadud mõõtmistulemuste täpsust peavad kontrollima direktiivi 2014/40 artikli 4 lõikes 2 osutatud laborid, mille on heaks kiitnud ja mille üle teevad järelevalvet liikmesriikide pädevad asutused. Seega on liikmesriigi kohtu ülesanne hinnata, kas meetodid, mida nende ainete eralduvate koguste mõõtmiseks tegelikult kasutatakse, on direktiiviga 2014/40 kooskõlas, võtmata arvesse selle direktiivi artikli 4 lõiget 1.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on liikmesriigi kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teiste liikmesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎ (+352) 4303 3127

¹² Harta artikkel 24 puudutab lapse õigusi. Harta artikkel 35 omakorda käsitleb tervishoidu.